

UVOD

U ovom su članku navedeni najnoviji statistički podaci koji se odnose na turizam u Europskoj uniji (EU). Turizam ima važnu ulogu u EU-u zbog svojeg gospodarskog potencijala i potencijala za zapošljavanje te zbog svojih utjecaja na društvo i okoliš. Statistika turizma upotrebljava se ne samo za praćenje politike turizma EU-a, već i za praćenje njegove regionalne politike i politike održivog razvoja.

Glavni statistički nalazi

Turizam — ponuda i potražnja

Rezidenti (u dobi od 15 godina i više) iz EU-28 ostvarili su 1,1 milijardu turističkih putovanja u 2013., u privatne i poslovne svrhe. Kratka putovanja (u trajanju od jedne do tri noći) činila su više od polovice (57,5 %) ukupnog broja ostvarenih putovanja (vidjeti Tablicu 1.), pri čemu su tri četvrtine (75,3 %) svih putovanja činila putovanja na domaća odredišta, a ostatak u putovanja u inozemstvo.

U nekim je državama članicama više od polovice ukupnog broja turističkih putovanja u 2013. ostvareno na odredišta u inozemstvu. To je bilo slučaj u Luksemburgu, Belgiji, Malti i Sloveniji (te u Švicarskoj). Međutim, manje od 10 % putovanja rezidenata Rumunjske, Španjolske, Grčke (podaci za 2012.) i Portugala bila su putovanja u inozemstvo. Čini se da na te podatke utječe veličina država članica i njihov zemljopisni smještaj (manje i sjevernije zemlje izvijestile su o većoj sklonosti svojih rezidenata da putuju u inozemstvo).

Procjenjuje se da je oko 60,9 % stanovništva EU-28 u dobi od 15 ili više godina u 2012. sudjelovalo u turizmu u privatne svrhe (ukupni podaci za 2013. još nisu dostupni), drugim riječima, u godini su ostvarili barem jedno privatno turističko putovanje. Među državama članicama EU-a opet se mogu uočiti velike razlike jer se ta stopa kretala od 22,2 % u Bugarskoj do 88,5 % u Finskoj.

Iz perspektive ponude, procjenjuje se da je u EU-28 u 2013. bilo aktivno gotovo 562 tisuće turističkih smještajnih objekata u kojima se nudilo ukupno malo više od 30 milijuna kreveta (vidjeti Tablicu 2.).

Gotovo jedna trećina (32,3 %) svih kreveta u EU-28 nalazila se u samo dvije države članice EU-a, odnosno u Francuskoj (5,0 milijuna kreveta) i Italiji (4,7 milijuna kreveta), a nakon njih su slijedile Njemačka, Ujedinjena Kraljevina (podaci su za 2012.) i Španjolska.

Posljednjih je godina zabilježen rast broja noćenja u turističkim smještajnim objektima (vidjeti Sliku 1.). Međutim, u 2008. i 2009. došlo je do kratkotrajnog pada u broju noći provedenih u turističkim smještajnim objektima zbog financijske i gospodarske krize; broj turističkih noćenja u EU-28 smanjio se za 0,6 % u 2008. i za dodatnih 2,1 % u 2009. Međutim, u 2010. broj noćenja povećao se za 4,7 % i taj se pozitivan razvoj nastavio uz rast od 3,3 % u 2011. i 4,3 % u 2012. U 2013. broj noćenja u turističkim smještajnim objektima u EU-28 ostvario je vrhunac od 2,6 milijardi noćenja, što je bio rast od 2,2 % u usporedbi s 2012.

Turisti koji putuju u inozemstvo

EU-28 Rezidenti su u 2013. proveli 2,4 milijarde noći u inozemstvu na turističkim putovanjima (vidjeti Tablicu 3.). Njemački rezidenti ostvarili su 746 milijuna noćenja na putovanjima izvan Njemačke

u 2013., dok su rezidenti Ujedinjene Kraljevine u inozemstvu proveli 546 milijuna noćenja (podaci su za 2012.); rezidenti iz tih dviju država članica činili su više od polovine (54,7 %) ukupnog broja noćenja rezidenata EU-28 u inozemstvu.

Kada se uzme u obzir veličina zemlje u odnosu na broj stanovnika, Luksemburg je bio država članica EU-a čiji su rezidenti ostvarili najveći broj noćenja u inozemstvu po stanovniku (u prosjeku 23,8 noćenja u 2013.), a nakon njega slijede Cipar (19,3, podaci za 2012.), Irska (12,6) i Nizozemska (12,1). S druge strane spektra nalaze se rezidenti Rumunjske, Grčke (podaci su za 2012.) i Bugarske, koji su u 2013. u prosjeku proveli manje od jedne noći u inozemstvu (vidjeti Sliku 2.).

Najpopularnija odredišta

Španjolska je u 2013. bila najčešće turističko odredište u EU-u za nerezidente (osobe koje dolaze iz inozemstva) s ostvarenih 252 milijuna noćenja u turističkim smještajnim objektima, što je 21,2 % ukupnog broja za EU-28 (vidjeti Sliku 3. i Tablicu 4.). Tri najpopularnija odredišta za nerezidente u cijelom EU-u bile su Španjolska, Italija (185 milijuna noćenja) i Francuska (131 milijun noćenja), u kojima je ostvarena gotovo polovina (47,7 %) ukupnog broja noćenja nerezidenata u EU-28. Najmanje popularna odredišta bila su Luksemburg, Latvija i Litva, no pri tumačenju tih vrijednosti treba uzeti u obzir veličinu tih država članica.

Broj noćenja (rezidenata i nerezidenata) može se staviti u perspektivu usporedbom s veličinom svake zemlje prema broju stanovnika, čime se dobiva pokazatelj intenziteta turizma. Prema toj mjeri, najpopularnija turistička odredišta u EU-28 u 2013. bila su sredozemna odredišta (Malta, Cipar i Hrvatska) te alpska i gradska odredišta u Austriji (vidjeti Sliku 4.). Crna Gora (podaci za 2012.) i Island također su bili popularna odredišta prema toj mjeri intenziteta turizma.

Gospodarski aspekti međunarodnog putovanja

Gospodarska važnost međunarodnog turizma može se mjeriti promatranjem omjera prihoda od međunarodnog turizma u odnosu na BDP; to su podaci iz statistike platne bilance i uključuju poslovna i privatna putovanja. U 2013. je omjer između prihoda od putovanja i BDP-a među državama članicama EU-a bio najveći u Hrvatskoj (16,7 %), Malti (14,5 %) i Cipru (13,2 %), čime se potvrđuje važnost turizma u tim zemljama (vidjeti Tablicu 5.). U apsolutnim okvirima, najveći prihod od međunarodnog putovanja u 2013. zabilježen je u Španjolskoj (45,5 milijardi EUR) i Francuskoj (42,2 milijarde EUR), te zatim u Italiji, Njemačkoj i Ujedinjenoj Kraljevini (sve tri zabilježile su prihode u iznosu od 31 do 33 milijarde EUR).

Njemačka je zabilježila najveću razinu potrošnje na međunarodna putovanja, u ukupnom iznosu od 64,7 milijardi EUR u 2013., a nakon nje Ujedinjena Kraljevina (39,6 milijardi EUR) i Francuska (31,9 milijardi EUR). Španjolska je bila država članica EU-a s najvećom razinom neto prihoda od putovanja u 2013. (33,3 milijarde EUR), dok je Njemačka zabilježila najveći deficit (-33,6 milijardi EUR).

Izvori podataka i dostupnost

Turizam se u statističkom kontekstu odnosi na aktivnosti posjetitelja koji putuju na odredište izvan svoje uobičajene sredine na manje od godine dana. On može imati različite svrhe, uključujući posao, slobodno vrijeme ili neke druge osobne razloge koji ne uključuju zaposlenje kod rezidenta, kućanstva ili poduzeća u posjećenom mjestu. Statistika turizma trenutačno je ograničena na barem jedno noćenje, a od referentne godine 2014. jednostnevni posjeti također će biti obuhvaćeni službenom europskom statistikom.

Sustav turističke statistike uspostavljen je Direktivom vijeća 95/57/EZ od 23. studenoga 1995. o prikupljanju statističkih podataka u području turizma. Na temelju te pravne osnove države članice EU-a redovito moraju dostavljati skup usporedivih statističkih podataka o turizmu.

U srpnju 2011. Europski parlament i Vijeće Europske unije donijeli su novu Uredbu 692/2011 o europskim statistikama o turizmu i o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 95/57/EZ; ona je stupila na snagu za referentnu godinu 2012.

Statistika turizma u EU-u sastoji se od dvije glavne sastavnice: s jedne strane od statističkih podataka koji se odnose na kapacitet i popunjenost u kolektivnom turističkom smještaju, a s druge strane od statističkih podataka koji se odnose na turističku potražnju. U većini država članica EU-a prvi spomenuti podaci prikupljaju se anketama koje ispunjavaju smještajni objekti, a potonji uglavnom anketama među putnicima na graničnim prijelazima ili anketama među kućanstvima.

Statističkim podacima o kolektivnom turističkom smještajnom kapacitetu obuhvaća se broj smještajnih objekata, broj soba i broj kreveta. Ti su statistički podaci dostupni prema vrsti objekta ili prema regiji i prikupljaju se svake godine.

Statistički podaci o popunjenosti kolektivnih turističkih smještajnih objekata odnose se na broj dolazaka (u smještajne objekte) i broj noćenjarezidenata i nerezidenata podijeljenih prema vrsti objekta ili regiji; dostupne su godišnje ili mjesečne statističke serije. Osim toga, prikupljaju se i statistički podaci o iskorištenosti soba i kreveta (stope popunjenost).

Statistički podaci o turističkoj potražnji prikupljaju se u odnosu na broj turističkih putovanja (i broj noćenja na tim putovanjima) i podijeljeni su prema:

odredišnoj zemlji,

svrsi,

duljini boravka,

vrsti smještaja,

mjesecu odlaska,

vrsti prijevoza,

potrošnji.

Ti se podaci analiziraju i prema sociodemografskim značajkama turista:

spol,

dobna skupina,

stupanj obrazovanja,

prihod po kućanstvu,

zaposlenost.

Za analizu turizma mogu se upotrebljavati podaci iz niza ostalih službenih izvora. Ti statistički podaci uključuju:

strukturnu poslovnu statistiku (SPS) i kratkoročnu poslovnu statistiku (STS) koja se može upotrijebiti za davanje dodatnih informacija o turističkim tokovima i o gospodarskim rezultatima određenih sektora povezanih s turizmom.

podatke o zaposlenosti u sektoru turističkog smještaja anketa o radnoj snazi (LFS), koji se analiziraju prema radnom vremenu (puno/pola), radnom statusu, dobi, stupnju obrazovanja, spolu, trajnosti i dužini zaposlenja kod istog poslodavca (godišnji i tromjesečni podaci);

podatke o osobnim prihodima i rashodima od turizma iz platne bilance;

prometnu statistiku (na primjer, zračni prijevoz putnika).

Kontekst

Prema publikaciji Svjetske turističke organizacije Ujedinjenih naroda (UNWTO) pod nazivom „Najnovije vijesti iz turizma — izdanje iz 2014. (na engleskom jeziku)”, EU je glavno turističko odredište s pet država članica koje su među 10 najpopularnijih odredišta u 2013. Turizam može pridonijeti zapošljavanju i gospodarskom rastu te razvoju ruralnih, rubnih i manje razvijenih područja. Zbog toga su potrebni pouzdani i usklađeni statistički podaci u tom području te u širem kontekstu regionalne politike i politike održivog razvoja.

Turizam može imati važnu ulogu u razvoju europskih regija. Infrastrukturom izgrađenom za potrebe turizma pridonosi se lokalnim razvoju, a radnim mjestima koja se otvaraju ili zadržavaju može se spriječiti propadanje industrije ili ruralnih područja. Održivi turizam uključuje očuvanje i jačanje kulturnog i prirodnog nasljeđa, od umjetnosti do lokalne gastronomije ili očuvanja bioraznolikosti.

Europska komisija donijela je u 2006. Komunikaciju pod nazivom „Obnovljena politika turizma EU-a: Jačanje partnerstva za dobrobit europskog turizma” (COM(2006) 134 završna verzija). Njome su obuhvaćeni brojni izazovi koji će utjecati na turizam u nadolazećim godinama, uključujući starenje stanovništva Europe, rast vanjskog tržišnog natjecanja, potražnju potrošača za specijaliziranim turizmom i potrebu za razvojem održive i ekološke turističke prakse. U Komunikaciji se tvrdi da će se konkurentnijom ponudom turizma i održivim odredištima pridonijeti povećanju zadovoljstva turista i osigurati položaj Europe kao vodećeg svjetskog turističkog odredišta. Nakon nje slijedila je u listopadu 2007. još jedna Komunikacija pod nazivom „Plan za održiv i konkurentni europski turizam” (COM(2007) 621 završna verzija), u kojoj su predložene aktivnosti u vezi s održivim upravljanjem odredištima, načinima na koje poduzeća mogu osigurati održivost i povećanjem svijesti o pitanjima održivosti među turistima.

U Ugovoru iz Lisabona (na engleskom jeziku) potvrđena je važnost turizma isticanjem posebne nadležnosti EU-a u tome području i dopuštanjem donošenja odluka kvalificiranom većinom. Člankom Ugovora određeno je da EU „dopunjuje djelovanje država članica u sektoru turizma, osobito promicanjem konkurentnosti poduzeća Unije u tom sektoru”. Komisija je u lipnju 2010. donijela komunikaciju „Europa, svjetsko turističko odredište br. 1— novi politički okvir za turizam u Europi” (COM(2010) 352 završna verzija). U toj se Komunikaciji nastoji potaknuti koordinirani pristup inicijativa povezanih s turizmom i definirati novi okvir za aktivnosti u cilju povećanja konkurentnosti turizma i njegove sposobnosti za održiv rast. Predložen je niz europskih ili multinacionalnih inicijativa usmjerenih na ostvarenje tih ciljeva, uključujući konsolidaciju socioekonomske baze znanja o turizmu.

Izvor:

Tekst se nalazi na stranici:

http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Tourism_statistics/hr